FARGO‘NA VILOYAT STATISTIKA BOSHQARMASI

FARG‘ONA ViILOYATIDA CHAKANA VA ULGURJI SAVDO TOVAR AYLANMASI

Dastlabki ma’lumot
2023- yil yanvar-dekabr

Tashqi iqtisodiy faoliyat va savdo statistikasi bo‘limi
Тел. 73-241-97-68

Statistik ma'lumotlar jamiyatda sodir bo'layotgan ijtimoiy-iqtisodiy hodisa va jarayonlarni tavsiflash va boshqarishning eng muhim vositasidir. Hozirda yuqori sifatli statistik ma'lumotlardan foydalanmasdan davlat siyosatida to'g'ri boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonsiz. Shular qatorida savdo statistikasi ko'rsatkichlarini shakllantirish ham muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. Ulgurji va chakana savdo hamda umumiy ovqatlanish korxonalari savdo aylanmasi statistikasi ko'rsatkichi shular jumlasidan.

Chakana savdo aylanmasining o'sish sur'ati, % da

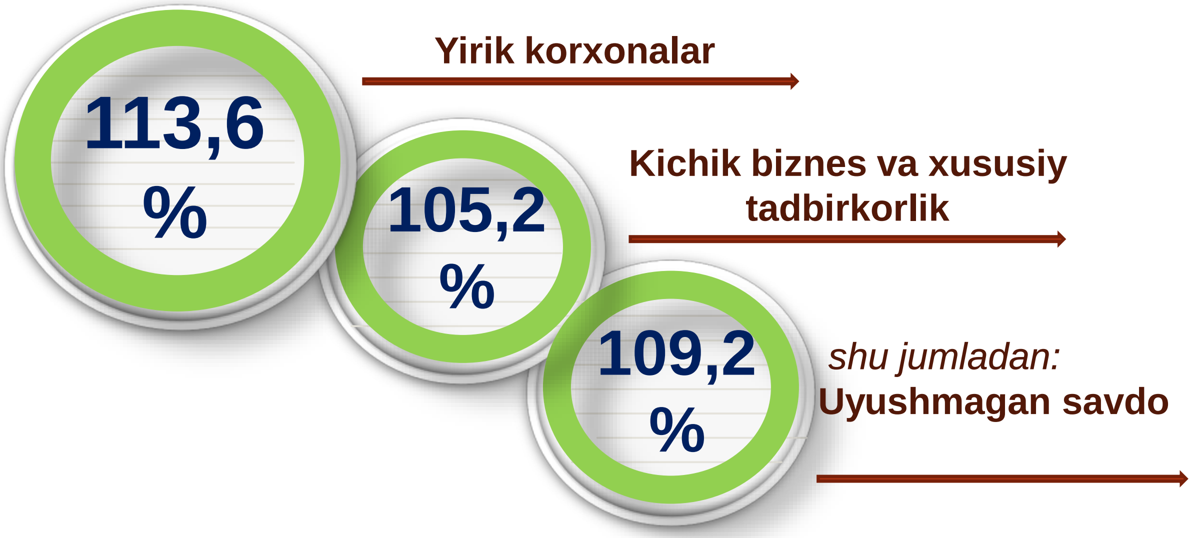

2024- yil 1- yanvar holatiga chakana savdo sohasida faoliyat ko'rsatayotgan tijorat korxonalari soni 8 758 tani tashkil etib, shundan, faoliyat ko'rsatayotgan yirik korxonalar soni 156 tani, kichik korxona va mikrofirmalar soni 8 602 tani tashkil qildi.

Shu jumladan, savdo sohasida yuridik shaxs tashkil etmasdan faoliyat olib borayotgan YATT va uyushmagan savdo (jismoniy shaxslar)ning kuzatuvlari asosida yig'ilgan ma'lumotlar, chakana savdo ko'rsatgichlariga kiritilgan

Chakana savdo aylanmasi – savdo sohasida yakuniy iste'mol uchun aholiga tovarlarni donalab yoki ko'p bo'lmagan miqdorlarda naqd pulga (bank kartalari orqali) sotishni nazarda tutuvchi faoliyat.

CHAKANA SAVDO AYLANMASIDA YIRIK KORXONALAR, KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING HAJMI VA O‘SISH SUR’ATLARI

Yuqorida qayd etilgan tadbirkorlik subyektlari faoliyati natijasida, 2023- yilning yanvar-dekabr oyida viloyatning chakana savdo tovar aylanmasi

26 776,0 mlrd. so‘mni tashkil etib, 2022- yilning yanvar-dekabr oyiga nisbatan 108,2 % ga yetdi.Jumladan, yirik korxonalarning tovar aylanmasi 2 047,9 mlrd. so‘mni (o‘sish sur’ati 113,6 %), kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining tovar aylanmasi 24 728,2 mlrd. so‘mni (o‘sish sur’ati 105,5 %), shundan uyushmagan savdo tovar aylanmasi 2 138,8 mlrd. so‘mni (o‘sish sur’ati 109,2 %) tashkil etdi.

	Jami, mlrd. so‘m	**2022- yil yanvar-dekabr oyiga nisbatan, *foizda***
Farg‘ona viloyati	**26 776,0**	**108,2**
shaharlar		
Farg‘ona	4405,2	110,9
Qo‘qon	4888,5	108,8
Quvasoy	595,3	111,3
Marg‘ilon	4150,9	108,4
tumanlar		
Oltiariq	822,8	107,7
Qo‘shtepa	907,8	106,6
Bag‘dod	786,8	106,9
Buvayda	1175,0	105,4
Beshariq	850,8	105,7
Quva	1262,4	107,8
Uchko‘prik	2325,1	105,5
Rishton	708,3	107,3
So‘x	362,4	104,5
Toshloq	543,5	108,0
O‘zbekiston	618,7	107,2
Farg‘ona	967,3	105,4
Dang‘ara	498,4	119,3
Furqat	358,4	106,2
Yozyovon	548,2	107,8

2023- yilning yanvar-dekabr oyida 2022- yilning yanvar-dekabr oyiga nisbatan viloyatning Dang‘ara t (**119,3** %), Quvasoy sh (**111,3)** va Farg‘ona (**110,9**) shaharida chakana savdo tovar aylanmasining eng yuqori o‘sish sur’atlari qayd etildi.

YILLAR KESIMIDA CHAKANA SAVDO TOVAR AYLANMASI HAJMI

Chakana savdo tovar aylanmasi va o‘sish sur‘ati dinamikasi *(yanvar-dekabr)*

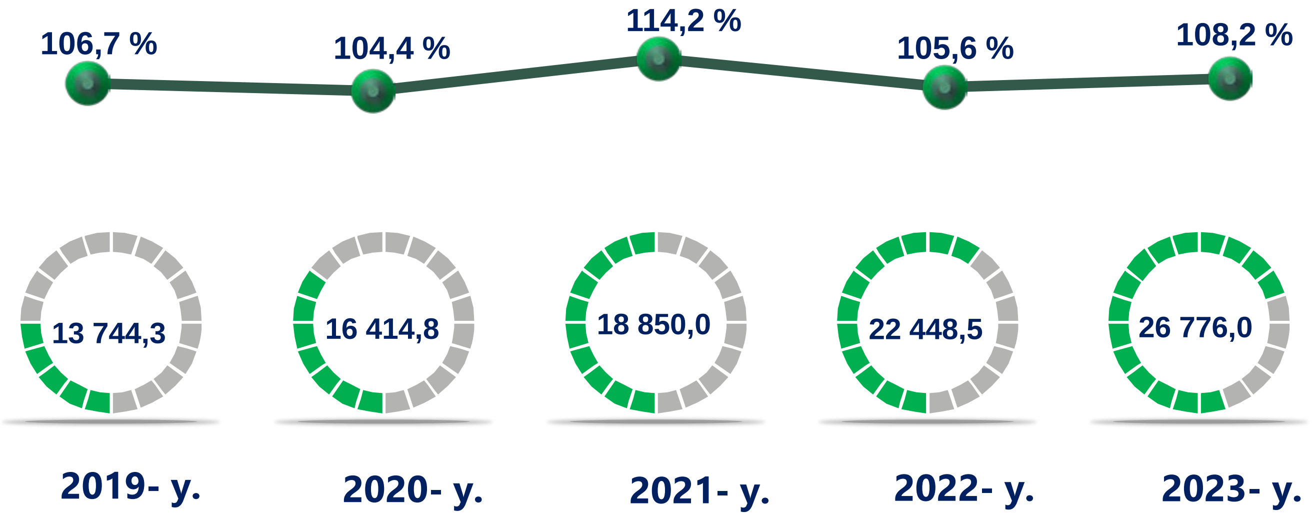

So‘nggi 5 yillikda (2019- 2023- yillar) chakana savdo tovar aylanmasining yuqori o‘sish sur’ati 2021- yilda kuzatildi. Bunda chakana savdo tovar aylanmasi 2020- yilning mos davriga nisbatan 114,2 % ni tashkil qildi.

2023- yil uchun chakana savdo tovar aylanmasining o‘sish sur’ati, oylar kesimida *(foizda)*

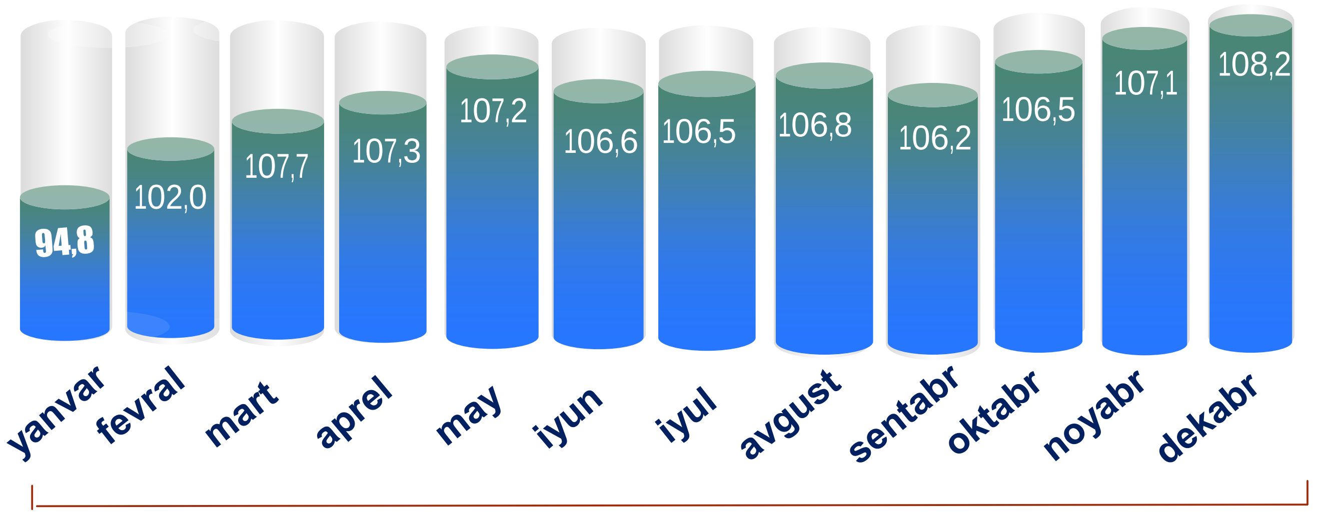

2023- yilning yanvar-dekabr oyida o‘sish sur’ati **108,2** % ni tashkil qildi.

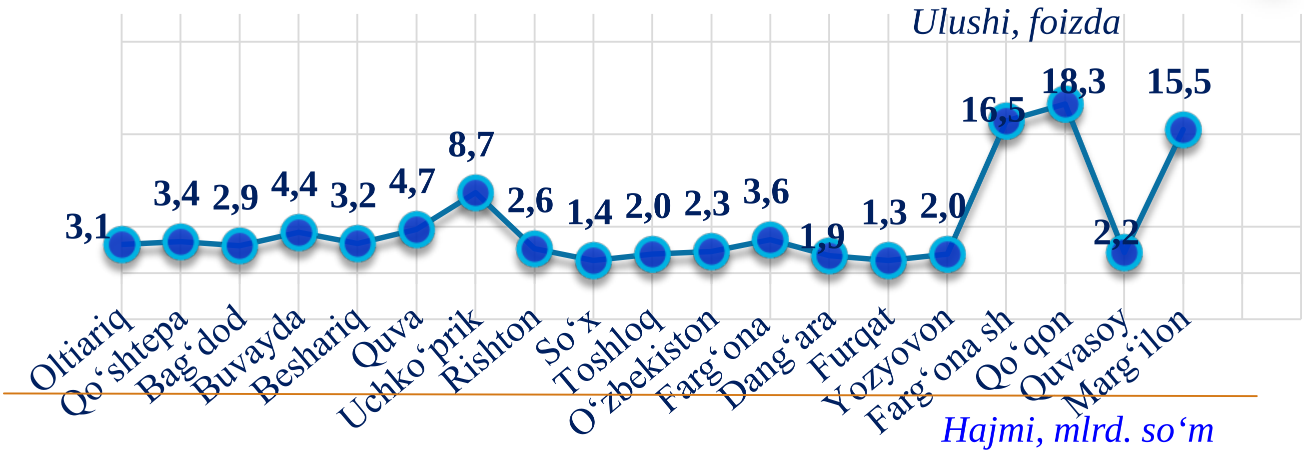

Viloyat chakana savdo tovar aylanmasida eng yuqori ulushni Qo‘qon shahri 18,3 % bilan 4 888,5 mlrd. so‘mni tashkil etdi.

Viloyat chakana savdo tovar aylanmasida eng quyi ulushni esa, Furqat tumani 1,3 % bilan 358,4 mlrd. so‘mni tashkil etdi.

2022 - yilning mos davriga nisbatan, chakana savdo tovarlar aylanmasida barcha hududlarda o‘sish kuzatildi.

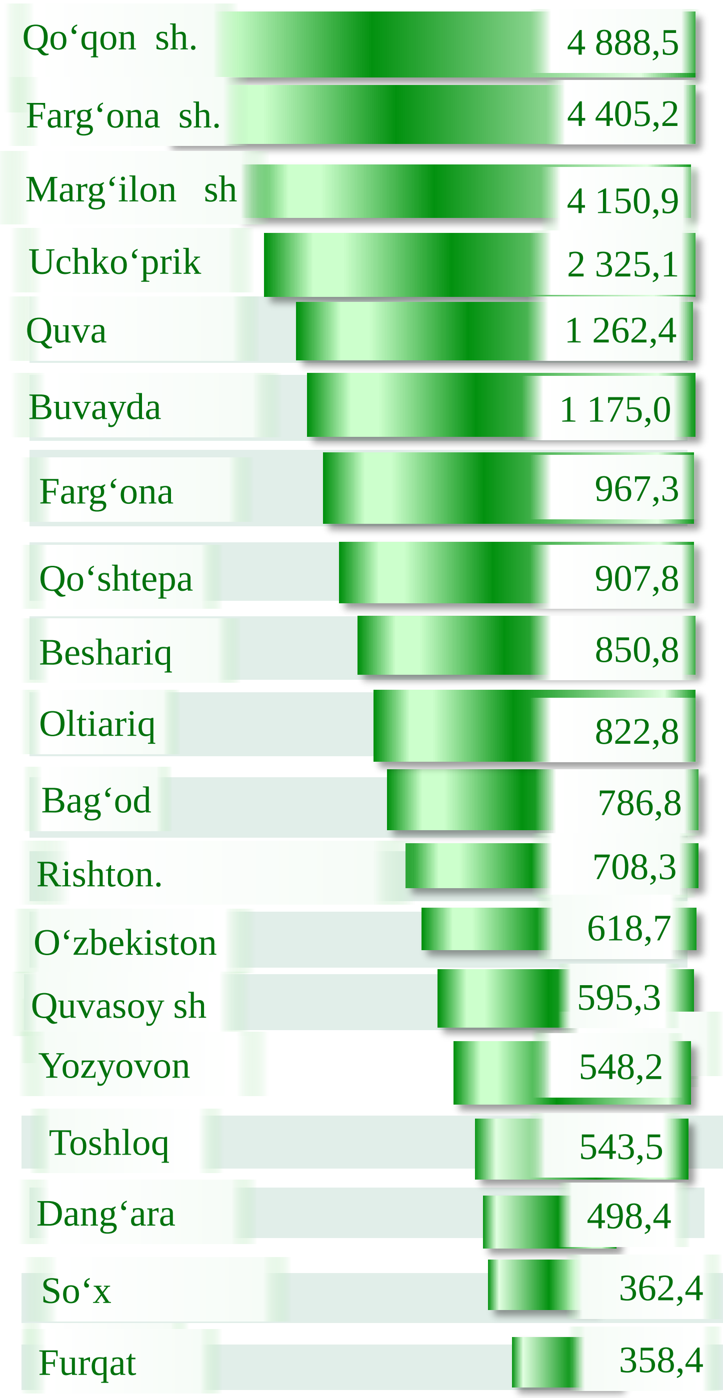

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik korxonalarining eng yuqori o‘sish sur’atiga ega hududlar *(foizda)*

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining chakana savdo tovar aylanmasi hajmi 2023 - yilning yanvar-dekabr oylarida statistik hisob-kitoblarga ko‘ra, 24 728,2 mlrd. so‘mni tashkil etib, 2022–yilning yanvar-dekabr oyiga nisbatan 5,5 % ga oshdi. Viloyat miqyosida ushbu sektorning jami chakana savdo tovar aylanmasidagi ulushi 92,4 % ni tashkil etdi.

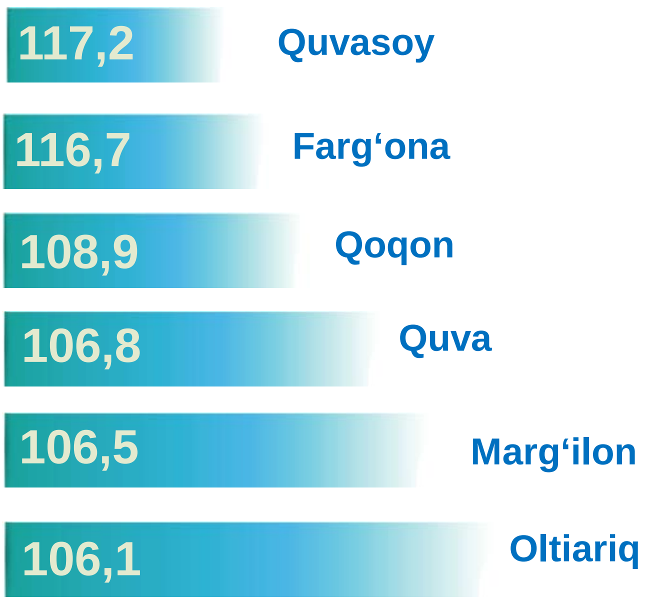

Yirik korxonalarning eng yuqori o‘sish sur’atiga ega hududlar *(foizda)*

Chakana savdo tovar aylanmasi tarkibida yirik korxonalarning tovar aylanmasi hajmi, 2022- yilning yanvar-dekabr oyiga nisbatan 13,6 % ga o‘sdi va 2 047,8 mlrd. so‘mni tashkil qildi. Bu esa umumiy savdo hajmining 7,6 % ulushiga to‘g‘ri keldi.

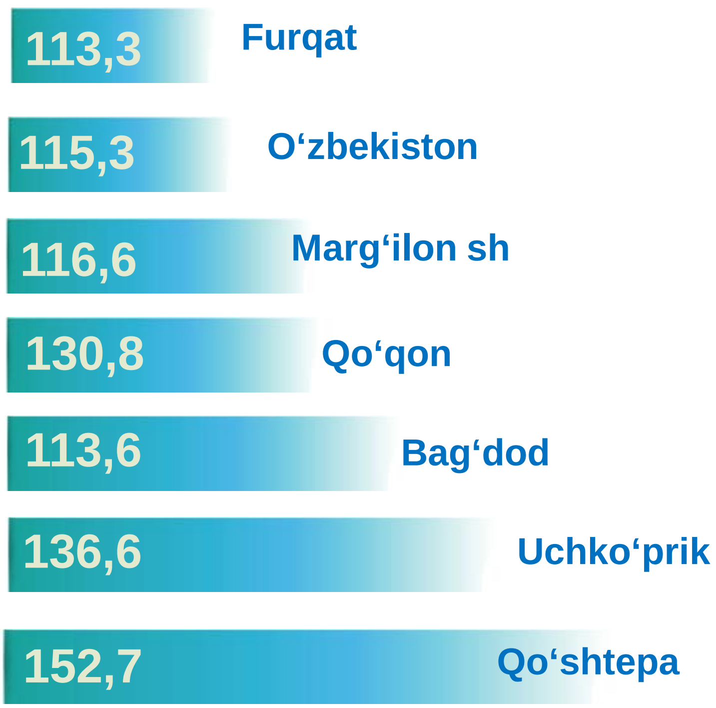

CHAKANA SAVDO AYLANMASIDA YIRIK KORXONALAR, KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING HUDUDLAR KESIMIDA ULUSHI, *(foizda)*

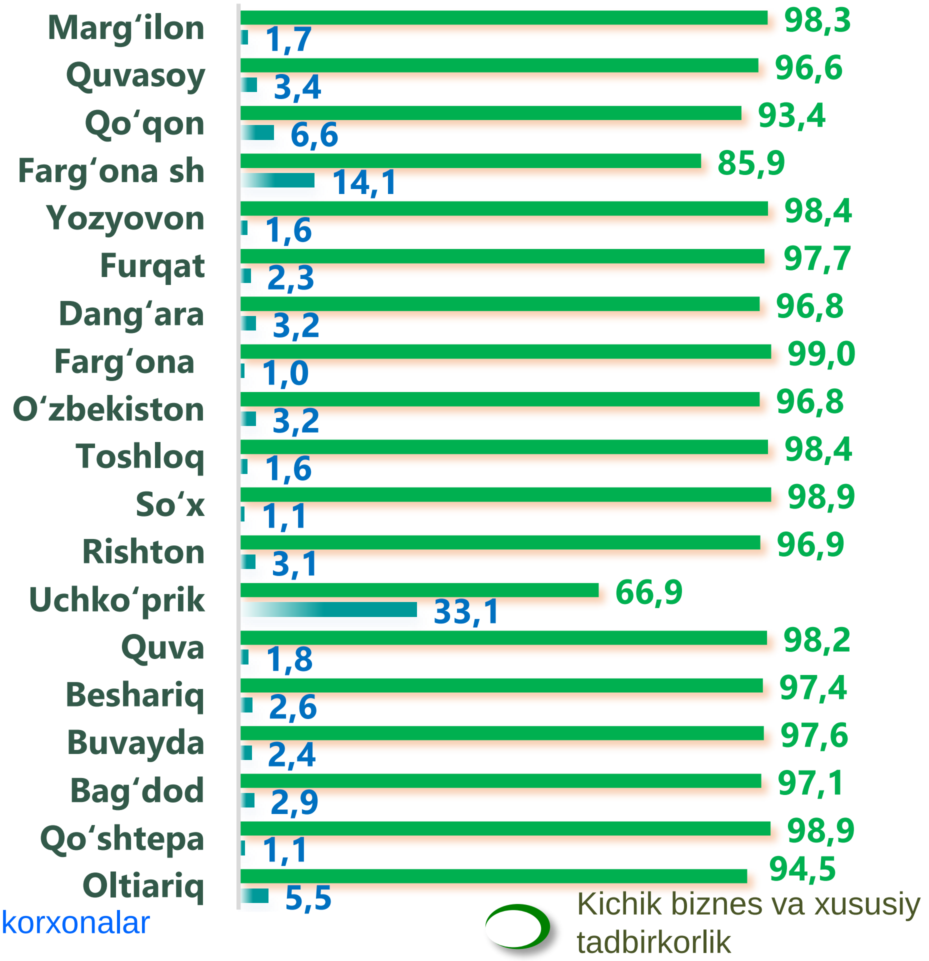

Tahliliy natijalarga ko'ra chakana savdo tovar aylanmasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining ulushi bo'yicha Farg'ona (99,0 %), Qo'shtepa (98,9 %) va So'x (98,9 %) tumanlari yetakchilik qilmoqda. Chakana savdo tovar aylanmasi tarkibida yirik korxonalarning ulushi 7,6 % ni tashkil etib,eng katta ulush Uchko'prik tumani (33,1 %), Farg'ona (14,1 %), shahrida kuzatildi.

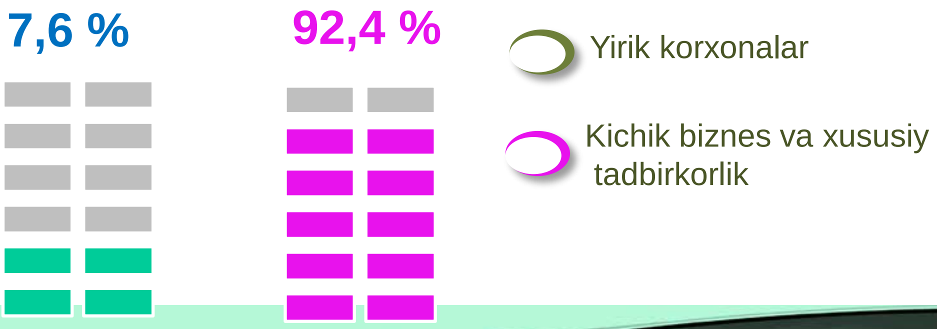

Hududlar kesimida ma‘lumot, *ming so‘mda*

Oltiariq	3 638,9
Qo‘shtepa	4 400,2
Bag‘dod	3 413,4
Buvayda	4 807,8
Beshariq	3 536,1
Quva	4 620,9
Uchko‘prik	9 732,7
Rishton	3 300,6
So‘x	4 366,1
Toshloq	2 508,2
O‘zbekiston	2 656,5
Farg‘ona	4 411,0
Dang‘ara	2 849,8
Furqat	2 881,1
Yozyovon	4 626,5
Farg‘ona sh	13 848,4
Qo‘qon sh	15 954,8
Quvasoy sh.	5 953,5
Marg‘ilon sh	16 683,9

2023- yilning yanvar-dekabr oyi holatiga o‘rtacha aholi jon boshiga chakana savdo tovar aylanmasi 6 662,5 ming. so‘mni (2022-yilning yanvar–dekabr oyiga nisbatan 106,0 %) tashkil etdi.

Ushbu ko‘rsatkichni hududlar kesimida solishtirilganda eng yuqori hajm Marg‘ilon (16 683,9 ming. so‘m), Qo‘qon (15 954,8 ming. so‘m) va Farg‘ona (13 848,4 ming. so‘m) shaharlari hissasiga to‘g‘ri keldi.

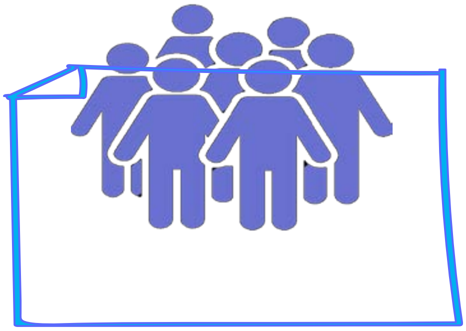

Ichki savdo ko‘rsatkichlarini shakllantirishda **uyushmagan savdo tovar aylanmasi** ham hisoblanadi. Bunga dehqon (oziq-ovqat) bozori hamda chorva mollari, parrandalar va boshqa hayvonlar bozorida jismoniy shaxslar tomonidan amalga oshirilgan savdo hajmlari kiradi. Uyushmagan savdo tarkibiga jismoniy shaxslar (dehqonlar)ning uy xo‘jaligida o‘z kuchlari bilan yetishtirgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari hisobga olinadi.

Hududlar kesimida uyushmagan savdo tovar taylanmasi o‘sish sur’ati (2023- yil yanvar-dekabr), *foizda*

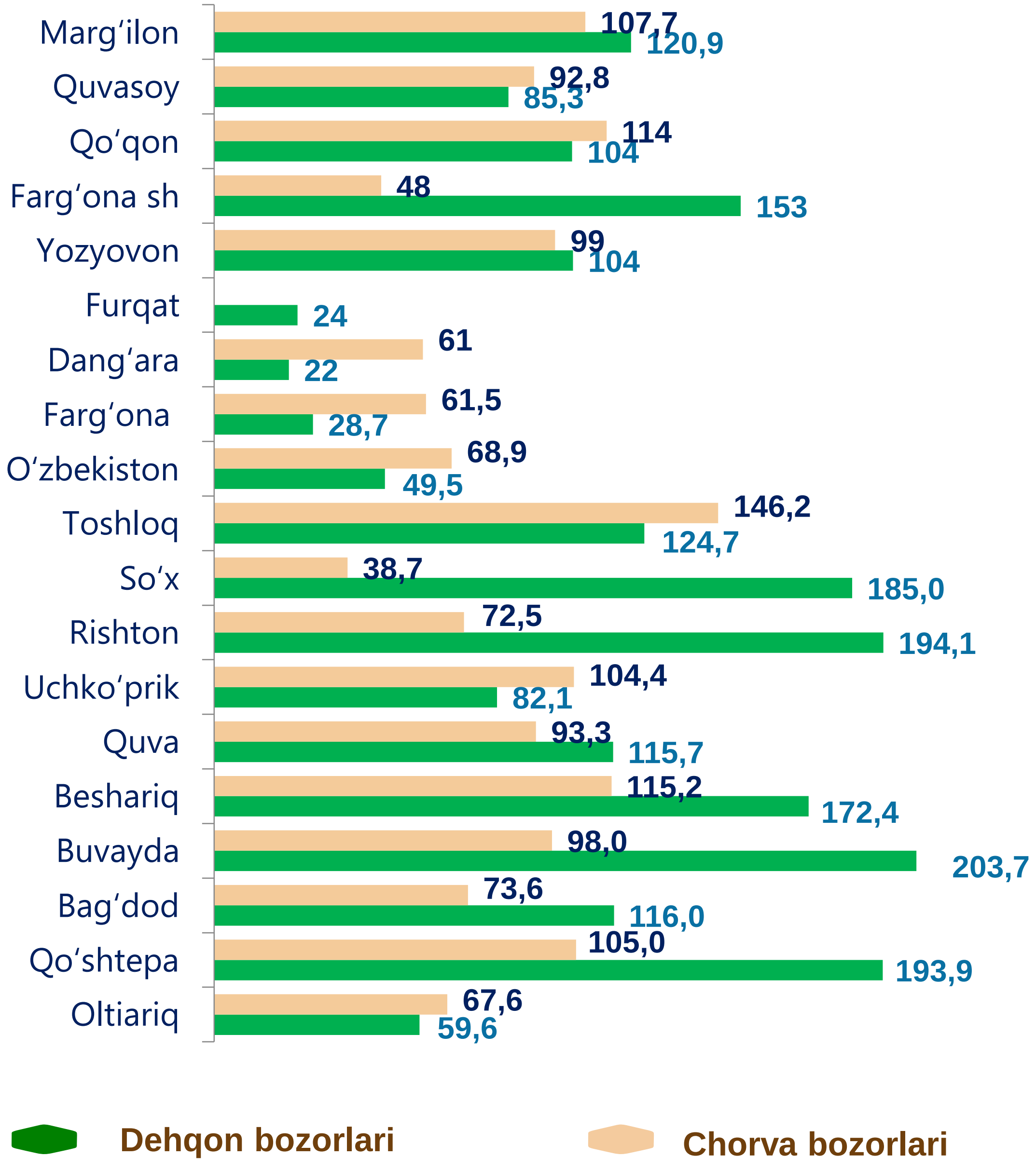

Dehqon (oziq-ovqat) bozori – keng turdagi qishloq xo‘jaligi oziq-ovqat mahsulotlarining va uni qayta ishlashdan olinadigan mahsulotlarning savdo rastalari, savdo o‘rinlari, turg‘un savdo shoxobchalari (shu jumladan savdo pavilonlari, kioskalari)dan foydalangan holda chakana savdoni tashkil etgan doimiy yoki vaqtincha amal qiluvchi mulkiy kompleks hisoblanadi.

	Jami, mlrd. so‘m	2022- yil yanvar-dekabr oyiga nisbatan, *foizda*
Farg‘ona viloyati	**2 138,8**	**109,2**
shaharlar		
Farg‘ona	279,2	147,8
Qo‘qon	222,2	106,4
Quvasoy	47,5	91,7
Marg‘ilon	239,2	111,9
tumanlar		
Oltiariq	51,6	62,9
Qo‘shtepa	95,8	146,0
Bag‘dod	132,0	94,5
Buvayda	244,5	154,0
Beshariq	246,4	138,2
Quva	158,4	106,5
Uchko‘prik	55,7	98,6
Rishton	108,8	99,5
So‘x	35,2	76,7
Toshloq	34,0	136,5
O‘zbekiston	56,8	79,2
Farg‘ona	36,0	38,2
Dang‘ara	9,6	37,9
Furqat	2,0	21,1
Yozyovon	83,9	99,5

** – xo‘jalik yurituvchi subyektlar va yakka taribdagi tadbirkorlar (YATT)ni qo‘shmagan holatda;*

– jismoniy shaxslar (dehqonlar)ning uy xo‘jaligida o‘z kuchlari bilan yetishtirgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari va chorva (parranda) mollari sotilishi hisobga olingan.

Hudud bo'yicha uyushmagan savdo tovar aylanmasining o'sish sur'atlari

(2023- yil yanvar-dekabr)

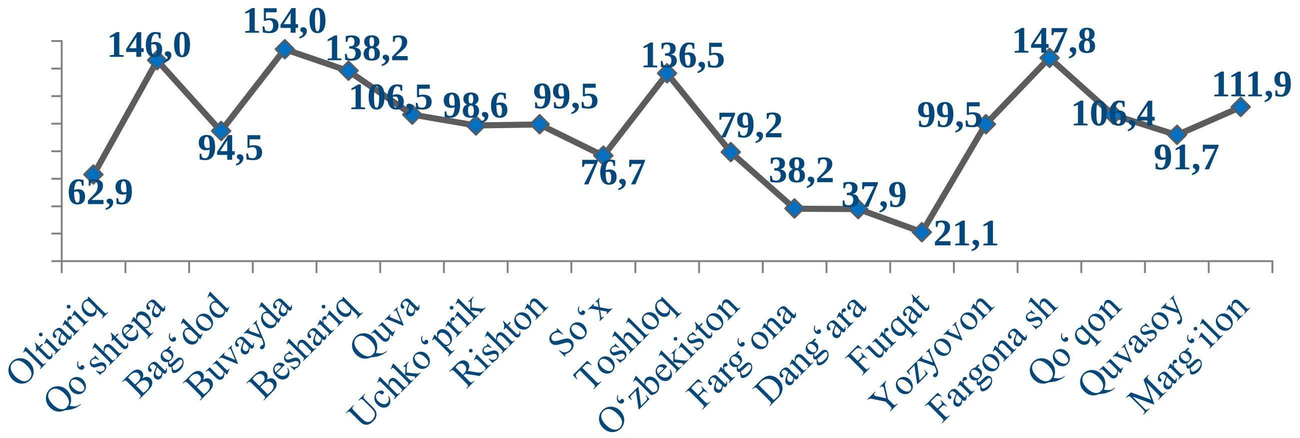

Hudud bo'yicha uyushmagan savdo tovar aylanmasi hajmi, *mlrd. so'm*

(2023- yil yanvar-dekabr)

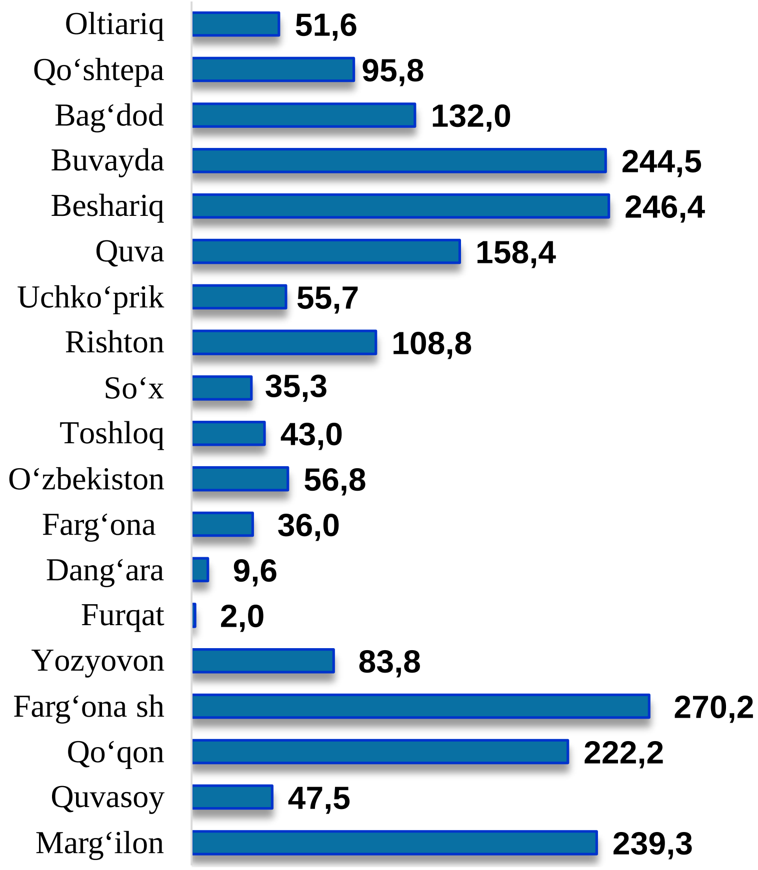

Viloyat bo'yicha 2023- yilning yanvar-dekabr oyida uyushmagan savdo tovar aylanmasi 2 138,8 mlrd. so'mni tashkil etib, 2022- yilning yanvar-dekabr oyiga nisbatan 109,2 % ni tashkil etdi. Shu jumladan, 12 bozor va 12 bozor (chorva) (oylik)kuzatuvlari a'lumotlariga asosan, dehqon bozorlarida savdo faoliyati bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslarning uy xo'jaliklarida yetishtirgan mahsulotlarini sotish hajmi 1 305,4 mlrd. so'mni (123,7 %), chorva mollari va parrandalar sotuvchi jismoniy shaxslarning savdo aylan-masi hajmi 833,4 mlrd so'mni tashkil etdi (92,2 %).

2023-yilning yanvar-dekabr oyida viloyataning barcha hududlarida joylashgan dehqon bozorlarida qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini sotuvchi jismoniy shaxslarning tanlanma kuzatuvi o‘tkazildi. Kuzatuv natijalariga ko‘ra savdo aylanmasi hajmi 1 305,4 mlrd. so‘mni tashkil qildi. Bunda asosiy yirik hajm yangi uzilgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari savdosiga (528,2 mlrd.so‘m) to‘g‘ri keldi.

Uyushmagan savdo aylanmasida qishloq xo‘jaligi mahsulotlari savdosi hajmi va ulushi

Yangi uzilgan qishloq xo‘jaligi mahsulotlari
528,2
mlrd. so‘m

40,5 %

Non va non mahsulotlari
96,3
mlrd. so‘m

7,4 %

Don mahsulotlari (mosh, loviya, guruch va boshqalar)
212,9
mlrd. so‘m

16,3 %

Tovuq go‘shti
68,7
mlrd. so‘m

5,3 %

Quritilgan qishloq xojaligi mahsulotlari (yongoq, bodom, pista va boshqalar)
84,2
mlrd. so‘m

6,4 %

Tuxum
76,5
mlrd. so‘m

5,9 %

Ziravorlar
34,6
mlrd. so‘m

2,7 %

Sut va sut mahsulotlari
25,7
mlrd. so‘m

2,0 %

Chorva mollari va parrandalari uchun har xil yem – xashak
30,3
mlrd. so‘m

2,3 %

Tuzlamalar
25,0
mlrd. so‘m

1,9 %

Gullar, o‘simlik va nihol ko‘chatlari
18,1
mlrd. so‘m

1,4 %

Nooziq-ovqat tovarlar
104,9
mlrd. so‘m
7,9 %

2023- yilning yanvar-dekabr oyida, Viloyatning barcha hududlarida joylashgan chorva (parranda) bozorlarida parrandalar va chorva mollari sotuvchi jismoniy shaxslar tanlanma kuzatuvi o‘tkazildi. Kuzatuv natijalariga ko‘ra savdo aylanmasi hajmi 833,4 mlrd. so‘mni tashkil etdi. Bunda har-xil yoshdagi qoramollar savdosi 654,3 mlrd.so‘m, qo‘y va echkilar – 164,0 mlrd. so‘mni, otlar – 9,9 mlrd. so‘mni, parrandalar – 5,2 mlrd. so‘mni tashkil qildi.

Uyushmagan savdo aylanmasida chorva mollari (parrandalar) savdosi hajmi va ulushi

2 yoshdan katta bo‘lgan qoramollar

374,8 *mlrd. so‘m*

45,0 %

1 yoshdan 2 yoshgacha bo‘lgan yosh mollar

148,9 *mlrd. so‘m*

17,9 %

1 yoshgacaha bo‘lgan yosh mollar

130,6 *mlrd. so‘m*

15,7 %

Qo‘ylar

159,9 *mlrd. so‘m*

19,2 %

Otlar

9,9 *mlrd. so‘m*

1,2 %

Echkilar

4,1 *mlrd. so‘m*

0,5 %

Kurka, o‘rdak, g‘oz

1,8 *mlrd. so‘m*

0,2 %

Tovuqlar

2,8 *mlrd. so‘m*

0,3 %

Quyonlar

0,3 *mlrd. so‘m*

0,03 %

Qushlar

0,3 *mlrd. so‘m*

0,03%

2024- yil 1- yanvar holatiga umumiy ovqatlanish sohasida faoliyat yuritayotgan tijorat korxonalari soni 2 125 tani tashkil etib, shundan, faoliyat ko‘rsatayotgan yirik korxonalar soni 3 tani, kichik korxona va mikrofirmalar soni 2 122 tani tashkil qildi.

	Jami, mlrd. so‘m	**2022- yil yanvar-dekabr oyiga nisbatan, *foizda***
Farg‘ona viloyati	**676,4**	**110,1**
shaharlar		
Farg‘ona	370,6	113,5
Qo‘qon	76,2	114,2
Quvasoy	4,8	104,0
Marg‘ilon	103,2	113,0
tumanlar		
Oltiariq	13,5	103,3
Qo‘shtepa	8,3	101,5
Bag‘dod	5,1	104,1
Buvayda	2,6	101,4
Beshariq	7,8	104,2
Quva	11,2	103,7
Uchko‘prik	9,6	104,1
Rishton	15,7	106,5
So‘x	7,0	108,3
Toshloq	9,2	105,5
O‘zbekiston	5,1	100,1
Farg‘ona	12,5	100,4
Dang‘ara	8,8	102,8
Furqat	2,2	101,0
Yozyovon	3,0	101,8

2023- yilning yanvar-dekabr oyida ovqatlanish korxonalarining savdo aylanmasi 676,4 mlrd. so‘mga yetdi. 2022- yilning mos davriga nisbatan 110,1 % ga oshdi. Bunda savdo aylanmasining 94,9 % ulushi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari hissasiga to‘g‘ri keldi.

Avtotransport vositalari va ularning ehtiyot qismlari ulgurji va chakana savdo aylanmasi

Hududlar kesimida ma‘lumot

	Hajmi, mlrd. so‘m	**Ulushi,** *foizda*
Farg‘na viloyati	**4 255,6**	**100,0**
Shaharlar		
Farg‘ona	1 434,3	33,7
Qo‘qon	1 947,7	45,8
Quvasoy	10,5	0,2
Marg‘ilon	338,9	8,0
Tumanlar		
Oltiariq	5,8	0,1
Qo‘shtepa	8,1	0,2
Bag‘dod	15,2	0,4
Buvayda	21,9	0,5
Beshariq	2,2	0,1
Quva	5,5	0,1
Uchko‘prik	31,3	0,7
Rishton	4,9	0,1
So‘x	24,4	0,6
Toshloq	33,1	0,8
O‘zbekiston	9,1	0,2
Farg‘ona	7,7	0,2
Dang‘ara	150,8	3,5
Furqat	63,6	1,5
Yozyovon	140,6	3,3

Ushbu ko‘rsatkichni hududlar kesimida solishtirganda eng yuqori hajm Qo‘qon (1 947,7 mlrd. so‘m), Farg‘ona (1 434,3 mlrd. so‘m) va Marg‘ilon (338,9 mlrd. so‘m) shahalari hissasiga to‘g‘ri kelmoqda.

Avtotransport vositalari va ularning ehtiyot qismlari ulgurji va chakana savdo aylanmasi. *(mlrd. so‘m)*

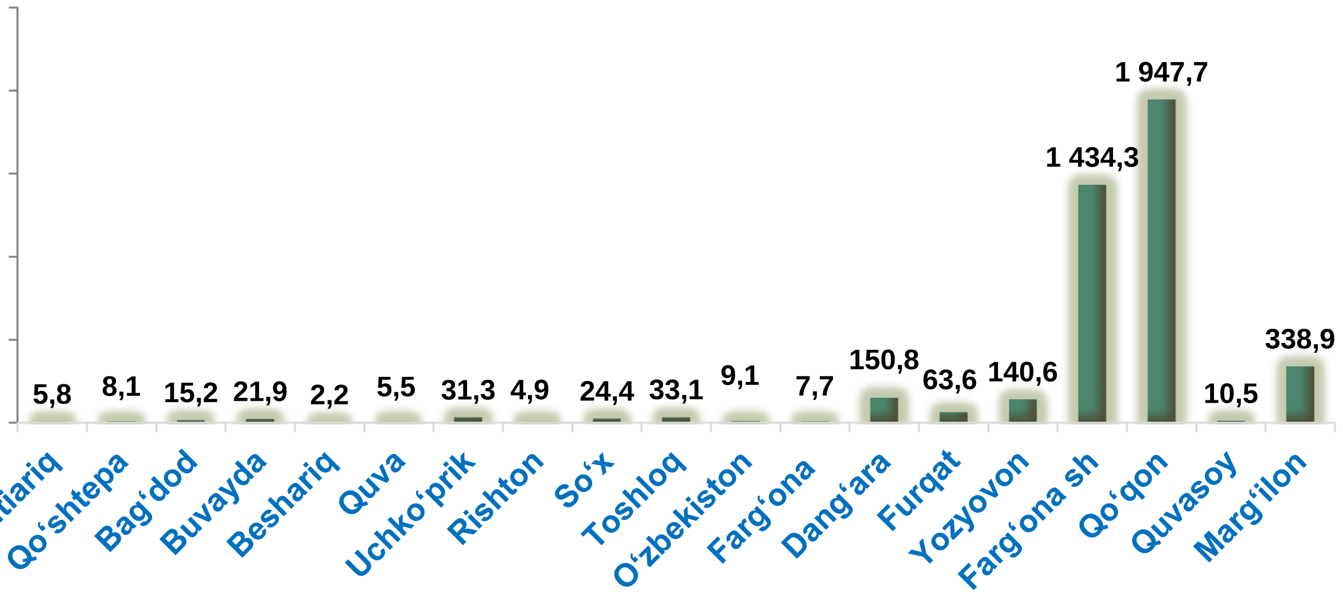

2023- yilning yanvar-dekabr oyida avtotransport vositalari va ularning ehtiyot qismlari ulgurji va chakana savdo aylanmasi (*motorli transport vositalarini ta’mirlash va texnik xizmat ko‘rsatishdan tashqari)* 4 255,6 mlrd. so‘mni tashkil etdi va o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 24,3 % ga oshdi. Shuningdek, yirik korxonalar savdo hajmi 2 030,7 mlrd. so‘m (o‘sish sur’ati – 169,6 %), kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyetklari savdo hajmi – 2 224,1 mlrd. so‘mni (o‘sish sur’ati – 99,9 %) tashkil qildi.

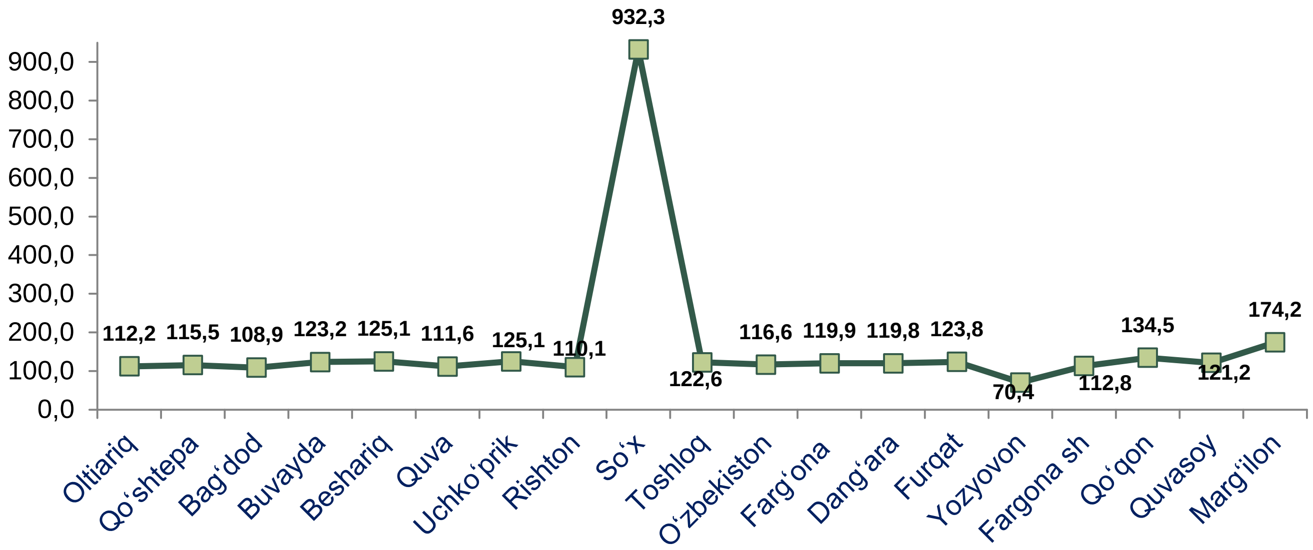

Ulgurji savdo tovar aylanmasi – qayta sotish maqsadida sotib olingan va tadbirkorlik faoliyatida foydalanish yoki o‘z foydalanishi (qayta ishlash) uchun uchinchi tomon tashkilotlari va yakka tartibdagi tadbirkorlarga o‘zgartirmagan holda jo‘natilgan tovarlarning ushbu tovarlar uchun haq to‘lanadigan yoki to‘lanmaganligidan qat’iy nazar qiymati.

Hududlar kesimida ulgurji savdo tovar aylanmasi hajmi, *mlrd. so‘mda*

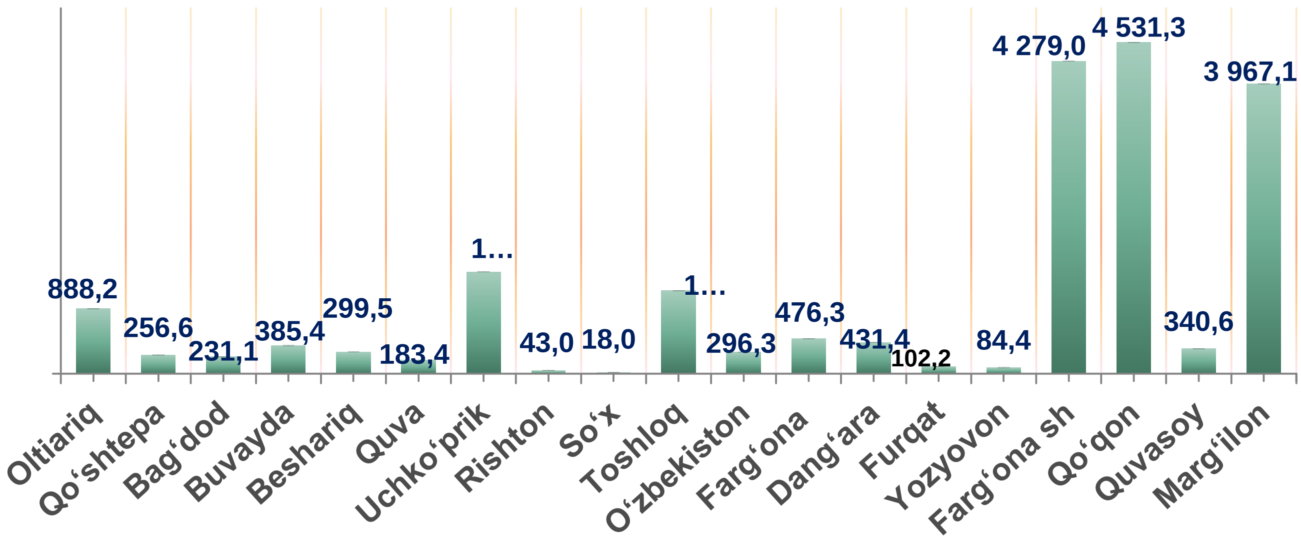

Viloyat bo‘yicha 2023- yilning yanvar-dekabr oyida ulgurji savdo tovar aylanmasi 19 343,6 mlrd. so‘mni tashkil etib, 2022- yilning mos davriga nisbatan 9,7 % ga o‘sdi.

Savdo aylanmasi va ulushi

Kichik biznes subyektlarining ulgurji savdo aylanmasidagi ulushi statistik hisoblarga qaraganda 18 361,2 mlrd. so‘mni tashkil qilib, 2022- yilning mos davriga nisbatan 108,4 % ga to‘g‘ri keldi. Viloyatda ushbu sektorning ulgurji savdo hajmidagi ulushi 94,9 % ni tashkil qildi.

ULGURJI SAVDO AYLANMASIDA YIRIK VA KICHIK BIZNES KORXONALARI SAVDO HAJMI VA O‘SISH SUR’ATI

2024- yil 1- yanvar holatiga ulgurji savdo sohasida faoliyat ko‘rsatayotgan tijorat korxonalari soni 4 857 tani tashkil etib, shundan, faoliyat ko‘rsatayotgan yirik korxonalar soni 25 tani, kichik korxona va mikrofirmalar soni 4 832 tani tashkil qildi.

Ulgurji savdo tovar aylanmasida yuqori o‘sish sur’atlariga ega eng yirik korxonalar Bag‘dod (20,3 m.), Yozyovon (2,2 m.)va O‘zbekiston (1,9 m.) viloyatlarida kuzatildi.

	Hajmi, mlrd. so‘m	**Ulushi,** *foizda*
Farg‘na viloyati	**19 343,6**	**100,0**
Shaharlar		
Farg‘ona	4279,0	22,1
Qo‘qon	4531,3	23,4
Quvasoy	340,6	1,8
Marg‘ilon	3967,1	20,5
Tumanlar		
Oltiariq	888,2	4,6
Qo‘shtepa	256,6	1,3
Bag‘dod	231,1	1,2
Buvayda	385,4	2,0
Beshariq	299,5	1,5
Quva	183,4	0,9
Uchko‘prik	1394,5	7,2
Rishton	43,0	0,2
So‘x	18,0	0,1
Toshloq	1135,5	5,9
O‘zbekiston	296,3	1,5
Farg‘ona	476,3	2,5
Dang‘ara	431,4	2,2
Furqat	102,2	0,5
Yozyovon	84,4	0,4